

El gronxador

(ALDC, III, 599. El gronxador)

L'enunciat es refereix al 'dispositiu format per un seient que penja de dues cordes i que permet balancejar-se'. El mot més estès es *gronxador*, der. de *gronxar* (< llat. vg. *CRONTICARE, d'origen cèltic), i *gronsador*, -a, der. de *gronsar* (*grunsar*) (< *CRONTIARE, cf. oc. *crossar*), els dos amb força variants formals. De *gronxador*: **1)** *gronxadora* [f.] 140, 141, 143, 147; **2)** amb addició de prefix a partir del verb: *agronxador* 124, *agronxar-se* 57; *esgronxador* 42; *engronxador* 21, 68, 72, 107; **3)** amb interfix -ol-: *gronxoladora* 28, *granxolador* 25, dissimilació de *gronxolar*; *guinxolar-se* 22; **4)** amb intercanvi de líquides: *glonxador* 36; *golonxador* 137, amb vocal epentètica; *esglonxador* 37, amb prefix; **5)** amb pèrdua de la g- probablement a l'inici per fonosintaxi: *ronxadora* 133; *arronxador* 114 i *enronxador* 53, per addició de prefixos.

De *gronsador*: **1)** *gronsadora* [f.] 85, 145, 148, 152, 165, 186, 189, 190, *gronsar-se* 150; **2)** amb addició de prefixos: *agronsador* 69; *engronsador* 66, 78, 112, 160; *esgronsador* 105 (var. *esgarinsador* 83); *engronsadora* (25 ocurrences), *engronsar-se* 157; *esgronsadora* 84; *esgonsadora* 174, *engonsadora* 172, 178, amb dissimilació eliminatòria de ròtiques; *algronsadora* 177; **3)** amb interfix: *gronsejador* 19, 91, *gronsejadora* 12 i *gronseiator* 86, 95, der. de *gronsejar* i *gronseiar* respectivament (< -eiar < -ejar < -IDIARE); **4)** amb pèrdua de la g-: *ronsadora* 187; *arronsador* 65, *arronsadora* 126, 127, *arronsar* 110. Els altres significants coneixen una àrea més reduïda i la major part estan en relació amb un moviment, que pot ser: **1)** de rotació: *baldador*, der. de *baldar* 123 (< llat. VOLUTARE 'donar voltes'), var. *abaldador* 120, *baldeiator* 99, *bandejador* 144, *bandetxador* 134;

2) de vaivé: *bersolador* 18, der. de *bressol*, dim. de *bres*, d'origen cèltic; *vogadora* 77, der. de *vogar* (< llat. VOCARE) 'remar'; *manxador* 130, 138, der. de *manxar* (der. de *manxa*, del llat. MANTICA 'sarró, alforja'), i d'aquí *manxega* 132 i *minxes-manxes* 71; **3)** de balanceig: *balanci*, *balança* 92, 93 (< llat. vg. BILANCIA), *balançador* 15, 92, 98, 101, *balancejador* 88, *balanciador* 107; *balançuara*, del fr. *balançoire*, der. de *balancer*; **4)** cap amunt: *enairador* 97, probablement de *en aire*; *llevador* 125, der. de *llevar* 'aixecar'; **5)** cap a baix: *rebalçador* 115 (var. *arrobalçador* 118), der. de *rebalçar*, var. de *esbalçar* 'caure daltabaix'.

Altres significants depenen de la idea de: **1)** penjar: *pinjolador* 23, der. de *pinjar* 'penjar'; **2)** volar (?): *balandron* 100, *golandreador* 102, amb equivalència acústica B = G (< *volandear* ?); **3)** sacseig: *reblincador* 139, der. de *reblincar* (< *revinclar*, llat. VINCULARE 'doblegar'); **4)** arrossegament: *arrastradora* 171.

Altres mots estan en relació amb la funció del seient: *colcador* 70, *colcadora* 79, der. de *colcar* (< llat. CABALLICARE, pròpiament 'cavalcar'), *portadora* 73, der. de *portar*; o de la forma: *barqueta* 189; *trapècio* (← cast. *trapezio*), del llat. tardà TRAPEZIUM 'quadrilàter amb dos costats oposats paral·lels', normalitzat en *trapezi*. *Colúmpio* (var. *colúmbrio* 159) és manlleu al cast. *columpio*, der. de *columpiar*, potser modificació de **polumbiar* (< llat. vg. *PLUMBIARE). *Junglador* 27 podria ser una modificació de l'ant. *janglador*, der. de *janglar* 'fer broma', manlleu al fr. ant. *jangler*.

Són mots normatius *gronxador*, *engronsadora*, des del DG₁, 1932; *engronsador*, *trapezi* i *baldador*, des del DIEC₁, 1995.